

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursurilor declarate de Pușcașu Tatiana, reprezentată de avocatul Sandu Serghei și Pușcașu Eugeniu,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Pușcașu Tatiana împotriva lui Pușcașu Eugeniu, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori și compensarea cheltuielilor de judecată, și la acțiunea reconvențională depusă de Pușcașu Eugeniu împotriva Tatiane Pușcașu, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori,

împotriva deciziei din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Pușcașu Eugeniu, reprezentat de avocatul Lungu Alexandru și modificată hotărârea din 10 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru prin micșorarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori,

(Dosarul nr. 2ra-423/24
NR. PIGD 2-22073562-01-2ra-03042024)

Recursurile declarate după 01 septembrie 2023.
Recursurile nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023).

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: M. Muruianu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: I. Secrieru, M. Anton, V. Cotorobai)

21 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, admisibilitatea recursurilor declarate de Pușcașu Tatiana, reprezentată de avocatul Sandu Serghei și Pușcașu Eugeniu, Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*

Oxana Parfeni,

Gheorghe Stratulat *Judecători*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 25 mai 2022, Pușcașu Tatiana a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Pușcașu Eugeniu, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În susținerea acțiunii reclamanta a indicat că la ***** a încheiat căsătoria cu Pușcașu Eugeniu, la Oficiul de Stare Civilă *mun. Chișinău*, înregistrată în Registrul de stare civilă cu nr. ***** din *****.

3. Din căsătoria lor s-au născut 5 copii: ***** (născută la *****); ***** (născut la *****); ***** (născut la *****); ***** (născută la *****); ***** (născut la *****).

4. Căsnicia cu pârâtul a eșuat, deseori erau certuri, nu puteau soluționa de comun acord problemele apărute. Până la moment a încercat să mențină familia, sperând că va reveni la normal, însă nu s-a soldat cu succes. Primordial pentru reclamantă sunt interesele copiilor, dorind ca aceștia să fie crescuți și educați în armonie, în familie. A discutat problema desfacerii căsătoriei de mai multe ori cu pârâtul, dar nu s-a ajuns la un numitor comun. La moment, împreună cu copiii, nu locuiesc cu pârâtul, nu duc o gospodărie comună și nu întreține niciun fel de relații cu ultimul. Nenumăratele încercări de a păstra familia s-au finalizat cu eșec, ceea ce denotă că aceasta s-a destrămat definitiv și nu mai necesită a fi menținută în continuare, fără a acorda un termen de împăcare.

5. În privința stabilirii domiciliului copiilor, educării și întreținerii comune a acestora, nu a ajuns la un acord cu pârâtul, din care considerente cere ca domiciliul copiilor să fie stabilit împreună cu ea la domiciliul său, fără a crea pârâtului impedimente la întrevedere.

6. Reclamanta a notat că dispune de condiții suficiente și adecvate de trai, de posibilități corespunzătoare pentru creștere, dezvoltare și educație a copiilor săi. Mai mult ca atât, copii sunt strâns atașați de dânsa. Afară de acesta, pensia de întreținere a copiilor minori urmează să fie încasată în beneficiul său din contul pârâtului Pușcașu Eugeniu, care până la momentul adresării în

judecată participa insuficient la întreținerea copiilor. Cuantumul pensiei să fie stabilită în mărime fixă de ***** de lei, pentru fiecare copil, întrucât pârâtul are venituri fluctuabile și destul de impunătoare lunare, activând în domeniul construcțiilor și instalarea sistemelor de climatizare.

7. În prezent minimul de existență pentru un copil minor variază între 1739,50 de lei și 2261,50 de lei.

8. Până la moment din sursele familiei se cheltuiau pentru întreținerea copiilor în jur de ***** de lei.

9. La 30 noiembrie 2021, a expediat în adresa lui Pușcașu Eugeniu o cerere (acord) privind stabilirea domiciliului copiilor, plata lunară pentru întreținerea copiilor, partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie și alte chestiuni.

10. Referitor la partajarea averii încearcă împreună cu pârâtul să soluționează pe cale extrajudiciară.

11. În contextul enunțat, Pușcașu Tatiana a solicitat admiterea acțiunii, desfacerea căsătoriei încheiate cu Pușcașu Eugeniu la *****, la Oficiul de Stare Civilă mun. Chișinău, înregistrată cu nr.*****; stabilirea domiciliului copiilor minori ***** (născută la *****); ***** (născut la *****); ***** (născut la *****); ***** (născută la *****); ***** (născut la *****) împreună cu mama Pușcașu Tatiana; încasarea din contul lui Pușcașu Eugeniu în beneficiul său pensia de întreținere pentru copiii minori în mărime fixă de ***** de lei lunar pentru fiecare copil, începând cu data adresării în judecată – până la atingerea majoratului copiilor, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

12. La 25 octombrie 2022, Pușcașu Eugeniu a depus acțiune reconvențională împotriva Tatiane Pușcașu, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori.

13. În susținerea acțiunii reconvenționale Pușcașu Eugeniu a indicat că Tatiana Pușcașu s-a adresat în judecată cu acțiunea inițială, prin care a solicitat desfacerea căsătoriei lor, stabilirea domiciliului copiilor lor comuni împreună cu dânsa și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori în mărime de ***** de lei lunar pentru fiecare copil, în total ***** de lei.

14. Prin acțiunea reconvențională Pușcașu Eugeniu solicită determinarea domiciliului copiilor comuni cu Pușcașu Tatiana în altă modalitate și anume: 3 copii mai mari ***** și ***** să locuiască împreună cu dânsul, iar cei 2 copii cu vârste mai mici ***** și ***** împreună cu mama Pușcașu Tatiana, or, admiterea acestei pretenții ar exclude necesitatea încasării pensiei de întreținere pentru copii.

15. Prin Avizul Direcției Generale pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău au fost examinate condițiile de trai în casa de locuit amplasată *****, cu suprafața de ***** m.p., iar suprafața

locativă de ***** m.p., ce aparține părinților săi, bunei copiilor, unde este stabilit domiciliul său, cât și a copiilor.

16. La moment, în casa menționată locuiește doar reclamantul, pe când Tatiana Pușcașu cu copii locuiesc în apartamentul situat în ***** , cu suprafața de ***** m.p.

17. Consideră Pușcașu Eugeniu că domiciliul copiilor comuni nu poate fi stabilit cu Pușcașu Tatiana într-un apartament cu suprafața totală doar de ***** m.p., care de fapt suprafața locuibilă este de ***** m.p., dar împreună cu dânsul, care dispune de condiții mai bune de trai decât pârâta, cu atât mai mult, casa de locuit este amplasată la sol cu o suprafață totală de ***** m.p., iar cea locuibilă de ***** m.p.

18. Reieșind din interesul superior al copiilor, consideră Pușcașu Eugeniu că cel mai oportun este ca copii mai mari să locuiască împreună cu tatăl Pușcașu Eugeniu, iar cei cu vârste mai mici împreună cu mama Pușcașu Tatiana.

19. Pe lângă acestea, copilul minor ***** deja a atins vârsta de ***** ani, și ținând cont de prevederile art.63 alin.(1¹) din Codul familiei, urmează să se ia în considerare alegerea acesteia cu care dintre părinți vrea să locuiască.

20. Mai mult ca atât, pârâta Pușcașu Tatiana nu activează în câmpul muncii. La depunerea acțiunii, ultima a sustras bunuri și mijloace bănești din firma „*****” SRL, ștampila, actele contabile, din care considerente s-a adresat la poliție cu plângere.

21. În viziunea lui Pușcașu Eugeniu este evident faptul că Pușcașu Tatiana nu dispune de condiții de trai și venituri suficiente lunare pentru a întreține și a educa copii lor comuni.

22. În contextul enunțat Pușcașu Eugeniu a solicitat admiterea acțiunii reconvenționale, desfacerea căsătoriei încheiate cu Pușcașu Tatiana, stabilirea domiciliului copiilor minori: ***** (născută la *****); ***** (născut la *****); ***** (născut la *****) împreună cu tatăl Pușcașu Eugeniu, iar a copiilor minori ***** (născută la *****) și ***** (născut la *****) împreună cu mama Pușcașu Tatiana.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

23. Prin hotărârea din 10 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă integral acțiunea inițială depusă de Pușcașu Tatiana. A fost desfăcută căsătoria încheiat între Pușcașu Eugeniu și Pușcașu (*****) Tatiana la ***** , înregistrată la *OSC mun. Chișinău* sub nr. *****. Taxa de stat pentru eliberarea certificatului de divorț în cuantum de 1000 %, adică în sumă de 200 de lei s-a încasat din contul lui Pușcașu Eugeniu și Pușcașu Tatiana, proporțional, a câte 100 de lei de la fiecare. S-a stabilit domiciliul copiilor minori: ***** (născută la *****); ***** (născut la *****); ***** (născut la *****); *****

(născută la ****); **** (născut la ****) împreună cu mama Pușcașu Tatiana. S-a încasat din contul lui Pușcașu Eugeniu în beneficiul Tatiane Pușcașu pensia de întreținere pentru copii minori ****, ****, ****, **** și **** în mărime de **** de lei lunar pentru fiecare copil în parte, urmând a fi încasată din 25 mai 2022 – până la atingerea majoratului copiilor. S-a încasat din contul lui Pușcașu Eugeniu în beneficiul Tatiane Pușcașu cheltuielile de judecată în sumă de 140 de lei taxa de stat și 6000 de lei cheltuieli de asistență juridică. S-a respins acțiunea reconvențională depusă de Pușcașu Eugeniu ca neîntemeiată.

24. Prima instanță a motivat hotărârea referitor la determinarea domiciliului, constatând că locul de trai al copiilor minori: ****, ****, ****, **** și ****, la moment se află la domiciliul mamei, iar pârâtul Pușcașu Eugeniu prin acțiunea reconvențională a fost de acord parțial cu stabilirea domiciliului a 2 copii minori **** și **** împreună cu mama Pușcașu Tatiana, pe când în privința copiilor ****, **** și **** împreună cu tatăl Pușcașu Eugeniu.

25. La acest aspect, prima instanță a făcut trimitere la prevederile art.63 din Codul familiei, potrivit căroră dacă lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, iar copilul care a împlinit vârsta de 14 ani refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul minorului se stabilește de către instanța de judecată, ținând cont de interesele și opinia copilului, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate. În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.).

26. Prima instanță a reținut că pentru a stabili unde va fi locuința minorilor urmează să se fundamenteze pe principiul interesului superior al acestuia, așa cum este reglementat la art.2 din Legea privind drepturile copilului nr.338 din 15.12.1994, aplicând criteriile legale arătate supra și în baza avizului autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

27. Instanța de fond a subliniat că potrivit avizelor Direcției Generale pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Buiucani cu privire la situația copiilor nr.243 din 25.08.2022 și repetat din 02.02.2023, s-a concluzionat nesuținerea determinării locului de trai al copiilor cu tata, or, relațiile interpersonale între mamă și copii este foarte bună, afectuoasă și prietenoasă, ultima dispunând de condiții necesare pentru creșterea și îngrijirea copiilor.

28. La fel, comisia ATL Durlești a Primăriei Durlești în ancheta socială nr.03/23 din 05.01.2023 a considerat că copiii nu se află în situație de risc cu mama lor, este o mamă grijulie, dispune de condiții optime și foarte bune de trai,

pentru creșterea, dezvoltarea și educația copiilor săi minori, susținând determinarea locului de trai al copiilor cu ea.

29. Prima instanță a considerat irelevante argumentele reprezentantului pârâtului precum că nu poate fi stabilit domiciliul a 5 copii minori cu mama din considerentul unui apartament cu suprafața mică și neangajarea ei în câmpul muncii, întrucât sunt declarative și vin în contradicție cu concluziile organului de tutelă.

30. Distinct, prima instanță a subliniat că cauzele ce stau la temelia litigiului și anume, actele de violență în această familie și cel privind persoana agresorului familial. Or, probele arătate, în dovadă, de către reprezentantul reclamantului arată cert, că în privința pârâtului Pușcașu Eugeniu, ca agresor, la 20.07.2022 și 29.07.2022 au fost eliberate ordonanțe de protecție victimei violenței în familie, în favoarea lui Pușcașu Tatiana, rămase irevocabil la instanța ierarhic superioară.

31. Alt aspect, este că aceste acte judecătorești nu se respectau de către pârât, generând ulterior începerea urmăririi penale în privința lui Pușcașu Eugeniu, ca efect al ordonanțelor organului de urmărire penală din 05.09.2022, 28.09.2022, 01.08.2022, 11.08.2022, 07.10.2022, în baza art.201¹, 320¹ Cod penal.

32. Prin încheierea și mandatul judecătoresc ale Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 22.11.2020 a fost autorizată internarea învinuitului Pușcașu Eugeniu, în secția *****, iar conform trimiterii extras din 02.06.2021 a fost stabilit diagnosticul complet *****. La externare-*****.

33. Reieșind din interesele primordiale ale minorului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copiilor, instanța nu a constatat anumite impedimente privind stabilirea domiciliului copiilor cu mama sa și opinează, din cumul probelor, spre admiterea acestui capăt de cerere.

34. *Referitor la cerința de încasare a pensiei de întreținere*, prima instanță a dedus că, ținând cont că domiciliul copiilor minori a fost stabilit cu mama Pușcașu Tatiana, obligația de întreținere urmează a fi opozabilă pârâtului Pușcașu Eugeniu.

35. Prima instanță a precizat că pârâtul Pușcașu Eugeniu nu participă la întreținerea copiilor minori, reclamanta fiind nevoită să suporte cheltuieli lunare pentru aceștia în sumă de ***** de lei - ***** de lei, or, reprezentantul pârâtului a criticat suma *de* ***** lei, lunar, pentru fiecare, este excesiv de mare, iar dacă ar fi așa această sumă trebuie împărțită la doi, părinții având obligații egale.

36. Din declarațiile reclamantei, pârâtul deține firma „*****” SRL, având venituri fluctuabile și impunătoare, lunar, activează în domeniul

construcțiilor și instalațiilor sistemelor de climatizare, fapt negat de reprezentantul pârâtului relatând că ultimul a avut profit și pierderi în perioada 2019-2021.

37. Prima instanță a notat că mama copiilor Pușcașu Tatiana a prezentat un șir de bonuri fiscale, informații, ordine de încasare a numerarului, facturi de plată a serviciilor comunale, examinări la centre medicale, bonuri de consum, ce reflectă cheltuielile zilnice, suportate de Pușcașu Tatiana, la creșterea și educarea a celor cinci copii minori, în grija căreia se află.

38. Respectiv, instanța observă că acestea nu au fost combătute de partea oponentă, urmând a fi tratate, ca veridice, în folosul mamei reclamante, din care motiv, se enunță că pârâtul, ca tată, nu și-a îndeplinit, față de copiii săi minori îndatoririle sale părintești de educare și întreținere, care reieșind din sensul legii, trebuie să fie benevolă, substanțială și continuă pentru a putea justifica atârnuarea și afecțiunea părinților față de copiii lor.

39. Din considerentele menționate, și ținând cont de interesul superior al copiilor, prim instanță a conchis asupra necesității încasării pensiei de întreținere pentru copiii minori *****, *****, *****, *****, și *****, în mărime de ***** lei, lunar, pentru fiecare copil în parte, din data depunerii cererii și până la atingerea majoratului de către copii.

40. Dând o apreciere celor enumerate mai sus, instanța de judecată, apreciind, în baza art.130 CPC RM, totalitatea circumstanțelor și probelor prezentate în ansamblu, privitor la relevanța, admisibilitatea și veridicitatea lor, a considerat întemeiate pretențiile înaintate de către Pușcașu Tatiana, urmând a fi admise integral, cu desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori cu mama Pușcașu Tatiana și încasarea de la Pușcașu Eugeniu, în folosul Tatiane Pușcașu pensie de întreținere, pentru copiii minori, în mărime de ***** lei lunar pentru fiecare copil în parte, urmând a fi încasată din 25.05.2022 și până la atingerea majoratului de către copii.

41. Totodată, cu trimitere la art.94 și 96 CPC, prima instanță a considerat necesar de a încasa din contul lui Pușcașu Eugeniu în folosul Tatiane Pușcașu cheltuieli privind achitarea taxei de stat în mărime de 140 lei și suma de 6000 lei cu titlu de asistență juridică, achitate conform bonurilor de plată.

42. De asemenea, instanța de fond a considerat neîntemeiată acțiunea reconvențională înaintată de Pușcașu Eugeniu cu privire la determinarea domiciliului copiilor în altă modalitate, și anume 3 copii mai mari să locuiască împreună cu tatăl, iar 2 copii cu vârste mai mici să locuiască împreună cu mama, concluzionând că admiterea acestei pretenții ar exclude pretenția inițială privind determinarea domiciliului tuturor copiilor cu mama și respectiv, în asemenea situație nu ar mai fi necesară dispunerea încasării pensiei de întreținere. Or,

motivele ce justifică astfel de solicitări trebuie să fie bine justificate și nicidecum iluzorii sau bazate pe ipoteze de ordin subiectiv.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

43. La 28 februarie 2023, Pușcașu Eugeniu, reprezentat de avocatul Lungu Alexandru a declarat apel (nemotivat) împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 26 iunie 2023 a prezentat apelul motivat, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii din 10 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea încasării pensiei de întreținere a copiilor și a cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

44. Prin decizia din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Pușcașu Eugeniu și modificată hotărârea din 10 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin micșorarea mărimii pensiei de întreținere a copiilor minori *****, *****, *****, *****, ***** și ***** de la ***** de lei la suma de ***** de lei lunar, pentru fiecare copil. S-a încasat din contul lui Pușcașu Eugeniu în bugetul de stat suma de 540 de lei taxa de stat proporțional cerințelor admise.

45. Instanța de apel a considerat justă soluția primei instanțe de a încasa din contul lui Pușcașu Eugeniu în beneficiul Tatiane Pușcașu pensia de întreținere, pentru copii minori *****, *****, *****, ***** și *****, în sumă bănească fixă, începând cu 25 mai 2022 - până la atingerea majoratului.

46. În același timp, instanța de apel a considerat că prima instanță greșit a stabilit cuantumul pensiei de întreținere a copiilor minori, încasată de la Pușcașu Eugeniu în folosul Tatiane Pușcașu.

47. Instanța de apel a dedus că suma stabilită de instanța de fond în mărime de ***** lei lunar pentru doi copii minori, nu este echitabilă, or ambii părinți sânt obligați să participe la educația și întreținerea copiilor minori.

48. Prin stabilirea cuantumului pensiei de întreținere de ***** de lei/lunar pentru fiecare copil minor - cinci la număr, ar pune apelantul într-o situație materială mai defavorabilă față de intimată.

49. Din considerentele menționate, instanța de apel a conchis că cuantumul pensiei de întreținere încasat prin hotărârea primei instanțe în sumă de ***** de lei/lunar pentru fiecare copil minor, este unul exagerat.

50. În contextul enunțat, instanța de apel a rezumat că suma încasată din contul lui Pușcașu Eugeniu în beneficiul Tatiane Pușcașu cu titlu de pensie de

întreținere a copiilor minori urmează a fi micșorată de la ***** lei până la ***** lei, sumă care ar corespunde stării materiale și familiale a părților.

51. La acest capitol, instanța de apel a remarcat că la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere pentru copilul minor, prima instanță urma să țină cont și de dispozițiile art.58 alin.(1) și art.74 alin.(1) din Codul familiei, care expres prevăd că părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

52. Pe final, instanța de apel a concluzionat de a admite apelul, cu modificarea hotărârii instanței de fond, prin micșorarea cuantumului pensiei de întreținere încasat de la Pușcașu Eugeniu în folosul Tatiane Pușcașu, pensia de întreținere, pentru copii minori *****, *****, *****, ***** și *****, de la suma de ***** lei la suma de ***** lei pentru fiecare copil.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

53. La *01 aprilie 2024*, Pușcașu Tatiana, reprezentată de avocatul Sandu Serghei a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea hotărârii din 10 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, pe care o consideră legală și întemeiată.

54. La *25 aprilie 2024*, Pușcașu Eugeniu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând repunerea în termen a recursului, casarea deciziei din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 10 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu rejudecarea cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

SOLICITĂRILE RECURENȚILOR

55. În susținerea recursului *Pușcaș Tatiana* a invocat interpretarea legii din decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție, este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

56. Instanța de apel nu a ținut cont de faptul că intimatul nu a probat faptul că nu are posibilitate să lucreze pentru a întreține copii minori.

57. Înscrierile medicale prezentate în instanța de apel nu constituie temei de modificare a hotărârii primei instanțe. Instanța de apel nu a motivat admiterea lor ca probe la etapa examinării cauzei în apel și imposibilitatea prezentării în prima instanță, fiind încălcate prevederile art.119¹ CPC. Prin urmare, aprecierea probelor de către instanța de apel a avut loc cu încălcarea

normelor de drept procedural. Cu atât că, aceste înscrisuri trebuiau să fie prezentate în prima instanță, ca să aibă posibilitatea de a-și expune poziția vis-a-vis de acestea.

58. Decizia instanței de apel este contradictorie, iar suma încasată cu titlu de pensie de întreținere pentru fiecare copil lunar până la atingerea majoratului nu este echitabilă în situația în care are la întreținere 5 copiii minori, iar ambii părinți sunt obligați să participe la educația și întreținerea copiilor.

59. Afară de aceasta, activând la un loc de muncă cu program definit, este limitată în posibilitatea de a mai obține venituri suficiente, iar tatăl copiilor urma să fie implicat în sprijinirea financiară a copiilor, or, grijile părintești au căzut exclusiv pe seama dânzei. Pe lângă acestea, nu s-a ținut cont că Pușcașu Eugeniu deține în proprietate 2 apartamente, dobândite în urma partajul averii, care pot fi valorificate, iar în urma obținerii avantajelor patrimoniale să-și susțină financiar copiii. Cu atât mai mult, necesitățile copiilor sunt foarte stringente, doar întreținerea locuinței și achitarea serviciilor comunale îi revine aproximativ jumătate din veniturile sale, iar intimatul nici nu se interesează de aceste cheltuieli.

60. Afară de aceasta, intimatul efectuează lucrări agricole în câmp și execută și alte lucrări grele. Realitatea despre starea sănătății a intimatului este una delicată, dar formală, întrucât activează în câmpul muncii, instalează și repară aparate de aer condiționat, precum și altă tehnică de climatizare, iar veniturile sunt destul de impunătoare și suficiente.

61. Intimatul prin starea sa de sănătate încearcă să se eschiveze de plata pensiei de întreținere pentru copii minori.

62. Pe de o parte în cadrul ședințelor de judecată invocă că dispune de condiții și mijloace suficiente pentru a-și întreține copii, iar pe de altă parte în apel deja indică insuficiența veniturilor și imposibilitate de a munci din cauza stării sănătății.

63. Nu s-a luat în considerare că Pușcașu Eugeniu este asociat și administrator al SRL „*****”, are în posesie 2 magazine, pe care le dă în chirie, iar veniturile lunare obținute constituie aproximativ ***** de Euro.

64. De fapt, intimatul încearcă să se eschiveze de la plata pensiei de întreținere, recurgând în acest sens la diferite metode.

65. Nu este clară concluzia instanței de apel că pe de o parte constată că acesta are un venit lunar de ***** de lei, iar pe de altă parte încasează din contul acestuia ***** de lei lunar pentru fiecare copil cu titlu de pensiei de întreținere.

66. Recurenta consideră că instanța de apel a încălcat și a aplicat eronat normele de drept material, pe când instanța de fond a stabilit pensia pentru întreținerea copiilor minori ținând cont de interesul major al acestora.

67. *În drept*, recurenta Pușcașu Tatiana și-a întemeiat recursul pe prevederile art.432 alin.(1) lit.a) și e) din Codul de procedură civilă.

68. *Cu referire la recursul declarat de Pușcașu Eugeniu*, acesta a invocat că instanța de apel nu a dat apreciere corectă Raportului de expertiză judiciară nr.***** din 21 aprilie 2023, prin care s-a constatat că acționează fără discernământ, iar experții au recomandat aplicarea în privința lui a măsurilor de constrângere cu caracter medical.

69. Instanța de apel nu s-a expus asupra modalităților de obținere a veniturilor în situația în care acționează fără discernământ. Pe lângă acestea, nu s-a pus în discuția atragerea în proces a tutorelui său care este mama sa, numită în cauza penală intentată împotriva lui. De asemenea, nu s-a stabilit că mai are la întreținerea sa tatăl, care este încadrat în grad de dizabilitate sever fără termen.

70. *În drept*, recurentul Pușcașu Eugeniu și-a întemeiat recursul pe prevederile art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă.

71. La 12 iulie 2024, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău a depus referință, invocând că Comisia a examinat situația creată în familia Pușcașu la stabilirea domiciliului copiilor minori. La perfectarea avizului specialistul responsabil s-a condus de materialele acumulate pe caz și investigațiile efectuate.

72. Sub acest aspect, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău a solicitat la emiterea deciziei să se țină cont în exclusivitate de interesul superior al copiilor minori.

73. La 16 august 2024, Pușcașu Eugeniu, reprezentat de avocatul Viorel Malanciuc a depus referință, având un conținut identic ca și recursul declarat de către acesta.

74. La 06 noiembrie 2024, Pușcașu Tatiana, reprezentată de avocatul Sandu Serghei a depus referință, invocând că din informațiile oferite de executorul judecătoresc, Pușcașu Eugeniu deține bunuri imobile și mijloace de transport, care la o valorificare corectă ar oferi niște venituri financiare care ar permite întreținerea copiilor. Încălcările procedurale invocate de Pușcaș Eugeniu în recursul său în instanța de fond și apel, constituie niște declarații fără suport probatoriu. Afară de acesta, dânsa și copii au fost ținta mai multor atacuri, înjosiri și violențe din partea lui Pușcaș Eugeniu, privată, inclusiv, și de mijlocul de transport care era necesar la deplasarea copiilor, indicându-i să se deplaseze cu transportul public.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

75. Articolul 434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă prevede că:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

76. Prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

77. În conformitate cu prevederile art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor *în vigoare la data depunerii recursului*.

78. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

79. Recursul declarat la *01 aprilie 2024* de către Pușcașu Tatiana și recursul declarat la *25 aprilie 2024* de Pușcașu Eugeniu, au fost depuse după data intrării în vigoare a Legii nr.246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023 și vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.

80. Articolul 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023) statuează că:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

81. Articolul 433 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă (în redacția legii în vigoare la data depunerii recursurilor) relevă că:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1).”

82. Articolul 440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă indică că:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

83. Cu referire la termenul de declarare a recursurilor, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei, în ședință publică, la *30 noiembrie 2023*.

84. Din actele cauzei rezultă că la *27 februarie 2024*, prin intermediul poștei electronice, Curtea de Apel Chișinău a expediat copia deciziei motivate a instanței de apel din *30 noiembrie 2023*, în adresa avocaților recurenților, Sandu Serghei și Viorel Malanciuc, fapt ce rezultă din scrisoarea anexată la dosar (f.d.78, vol.II).

85. Prin urmare, recursurile declarate la *01 aprilie 2024 și respectiv la 25 aprilie 2024*, de către Pușcașu Tatiana și Pușcașu Eugeniu, se consideră ca fiind depuse în interiorul termenului legal prevăzut la art.434 CPC.

86. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

87. Din analiza recursurilor declarate de Pușcașu Tatiana și Pușcașu Eugeniu rezultă că temeiul de drept de declarare a recursurilor s-a invocat prevederile art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data de *01 aprilie 2024 și respectiv la 25 aprilie 2024*, în special pe prevederile alin.(1) lit.a) și e), potrivit cărora recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție, și e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

88. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reținând că recurenții Pușcașu Tatiana și Pușcașu Eugeniu au făcut trimitere la temeiurile de drept prevăzute la art.432 alin.(1) lit.a) și e) din Codul de procedură civilă, nu a stabilit că decizia contestată a Curții de Apel Chișinău este bazată pe o interpretare eronată a legii și că ar fi contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție pe cauze similare, precum și că decizia contestată este arbitrară, sau că probele au fost apreciate vădit nerezonabil.

89. În speță, instanța de recurs nu a stabilit că normele aplicate suscită îndoieli la aplicare sau instanța de apel, aplicând normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers.

90. De altfel, argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite la art.432 alin.(1) lit.a) și e) din Codul de procedură civilă, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, la examinarea cauzei, instanța de apel s-a bazat pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, a aplicat legislația în vigoare care în

rezultatul interpretării normelor legale corespunde jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție. Cu atât mai mult, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei în prima instanță și apel, asupra căror Curtea de Apel Chișinău s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

91. De altfel, motivele de casare, invocate în recurs, se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de Curtea de Apel Chișinău și nu relevă că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Mai mult, recursul conține obiecții de fapt similare celor expuse inițial în acțiune și ulterior în cererea de apel, care au fost analizate atât de prima instanță, cât și de instanța de apel, fiind apreciate în mod corespunzător.

92. Completul de judecată remarcă că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului.

93. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

94. La fel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

95. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

96. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996,

Reports 1996-1,11p.141, §39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

97. Din considerentele redată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursurile declarate de Pușcașu Tatiana și Pușcașu Eugeniu nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă și prin urmare prin prisma art.433 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă, urmează a fi considerate inadmisibile.

98. În conformitate cu art.433 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă, art.440 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Consideră inadmisibile recursurile declarate de Pușcașu Tatiana, reprezentată de avocatul Sandu Serghei și Pușcașu Eugeniu.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat